

HC 10, 23-11-2011, Valsheid in geschrift

Door mr. dr. D.H. de Jong.

Er zijn verschillende onderdelen van valsheid in geschrifte. In Titel IX gaat het over meened, in Titel X gaat het over valsheid in muntspeciën en munt- en bankbiljetten en in Titel XI gaat het over valsheid in zegels en merken. Als je de wettelijke strafbedreiging vergelijkt met de strafbedreiging van vermogensdelicten, wat valt dan op? Bijvoorbeeld, op diefstal staat vier jaar straf. Op vermogensdelicten staat vier jaar en op valsheid in geschrifte staat zes jaar. De wetgever vindt dus dat valsheid in geschrifte zwaarder moet worden gestraft dan bijvoorbeeld diefstal. Dit komt onder andere omdat het vertrouwen van de samenleving wordt geschonden door valsheid in geschrifte. Het maatschappelijke verkeer kan niet zonder vertrouwen, want ieder bewijsstuk moet dan worden onderzocht op zijn echtheid en dat is natuurlijk geen doen. Art. 225 Sr is een kapstok artikel bij fraudebestrijding. Dit artikel wordt veel vaker gebruikt dan het artikel van oplichting, terwijl het aanmaken van een vals geschrift een middel is om oplichting te plegen. Oplichting is dan eigenlijk het delict met als oplichtingmiddel 'valsheid in geschrifte'. Toch wordt er meestal voor art. 225 Sr gekozen omdat het artikel praktisch makkelijker hanteerbaar is. Het heeft namelijk een ruime wettelijke formulering, waardoor er een ruime uitleg mogelijk is door de rechter en het heeft een stevig wettelijk strafmaximum. Fraude in de enge zin betekent; 'misbruik van overheidsvoorzieningen, belastingontduiking en ook bedrog met verzekeringen'.

De verschillende misdrijven van Titel XII.

- Art. 234 Sr, dit artikel doet ons denken aan art. 46 Sr uit het algemene deel.
- Art. 227a jo 227b Sr. Voor de invoering van deze artikelen was het zo dat we in heel veel bijzondere wetten (belastingwet, sociale verzekeringwet) allerlei strafbepalingen kenden, waarin specifiek het opzettelijk onjuist aangeven van gegevens strafbaar was gesteld. Vervolgens werd je dan vervolgd ter zake van art. 225 Sr, valsheid in geschrift. Dan werd er als verweer gevoerd dat dit niet eerlijk was omdat de specifieke strafbaarstelling er was en dat deze voor de algemene bepaling (art. 225 Sr) moest gaan. De HR zegt dat het beschermde rechtsgoed is dat de overheid de beschikbaar gestelde gelden overeind kunnen blijven en kunnen blijven gebruiken. De wetgever heeft in een poging tot centralisatie de meeste specifieke strafbaarstellingen geschrapt en art. 227a jo 227b Sr in het leven geroepen

De delictomschrijvingen van art. 225 Sr

Het eerste lid van artikel 225 Sr bevat de volgende bestanddelen; geschrift, bewijsbestemming, valselijk opmaken/vervalsen, oogmerk van gebruik. Deze gaan we hieronder beschrijven.

- *Geschrift*: het geschrevene moet iets betekenen of iets uitdrukken (bijvoorbeeld een gedachte). Daarnaast moet er sprake zijn van een zekere duurzaamheid van de wijze waarop het is genoteerd. Daarmee moet je de strekking van het opschrijven in je achterhoofd houden. Iets op een bord schrijven (bijvoorbeeld 'oplettin achterin') is dus anders dan iets opschrijven om het te bewaren. Als je iets typt op je scherm en het nog niet hebt opgeslagen is het geen schrift, zodra je het opslaat valt het volgens de HR dus wel onder geschrift. Tijdelijke bestanden die gedurende de dag ontstaan (bijvoorbeeld in een bedrijf) vallen hier ook onder volgens de HR. De HR vindt dat een schilderij geen geschrift is, maar een tekening in een schrift met onderschrift valt wel onder de definitie van een geschrift.
- *Bewijsbestemming*: In de loop van de jaren zijn we van een formele bewijsbestemming naar een maatschappelijke bewijsbestemming gegaan. Aanvankelijk werd er gedacht aan een formele bewijsbestemming, dus naar zijn aard moest het een bewijsbestemming hebben. Dit is in de loop van de twintigste eeuw steeds verder opgerekt naar een maatschappelijke bewijsbestemming. Dit betekent dat ieder geschrift of papier waar in het maatschappelijk verkeer betekenis wordt toegekend bewijsbestemming heeft. Dit bleek bijvoorbeeld uit het *Valse Factuur – arrest*.

- *Valselijk opmaken / vervalsen*: Wat is precies het verschil? Bij valselijk opmaken was er nog niks, maar dan maak je een stuk op (bijvoorbeeld een schuldbekentenis) met daaronder bijvoorbeeld een valse handtekening. Vervalsen is bijvoorbeeld als je een rijbewijs vervalst van iemand anders. Maar als je alleen de foto verandert van een rijbewijs, hoe zit het dan? Ook dan vervals je het geschrift nog steeds, ondanks dat een foto geen geschrift is. Er bestaat een materiële valsheid en intellectuele valsheid. Bij materiële valsheid maak je een stuk op, terwijl jij niet de bevoegdheid hebt om het stuk op te maken. Bijvoorbeeld een hypotheek akte of een rijbewijs. Bij intellectuele valsheid gaat het er om dat je iets opschrijft wat niet waar is, hierbij valt te denken aan de hoogleraar die onderzoeksgegevens heeft verzonden. De HR zegt dat als het open laten van een vraag of het niet invullen van een vraag in het maatschappelijk verkeer de strekking heeft dat het wordt opgevat als dat je bijvoorbeeld geen inkomen hebt, dan valt het onder valsheid in geschrift. Onder omstandigheden is iets niet invullen dus ook valsheid in geschrifte.
- *Oogmerk van gebruik*: Hierbij gaat het om het oogmerk om het valse als echt te doen gebruiken. Het enkele vervalsen met het oogmerk tot gebruik is dus al voldoende voor strafbaarheid. Het vervalsen en niet teneinde als echt te gebruiken is dus niet strafbaar (denk hierbij aan monopoliegeld).

Twee opzetbestanddelen in art. 225 lid 1 Sr

Valselijk opmaken impliceert opzet. Vervalsen betekent opzettelijk iets veranderen zodat het gene wat er stond niet meer klopt. Bijvoorbeeld een uitkeringsgerechtigde die bij het invullen van een formulier niet zeker weet of hij inkomsten heeft genoten, terwijl hij wel degelijk inkomsten heeft genoten. Hij heeft dan het oogmerk om het formulier als echt in te leveren en heeft ook wel voorwaardelijke opzet.

Het tweede lid van artikel 225 Sr kent een andere delictsomschrijvingen dan het eerste lid. De eerste variant van de delictsomschrijving luidt; ‘ van het valse of vervalste geschrift opzettelijk gebruik maken alsof het echt is’. Als je de eerste variant van lid 2 ten laste legt, wat moet je dan vermelden? Natuurlijk dat het vals is, maar ook dat het bestemd is om tot bewijs te dienen. De tweede variant van de delictsomschrijving luidt het ‘opzettelijk, zodanig geschrift, afleveren of voor handen hebben, terwijl hij weet of redelijkerwijze moet weten dat het geschrift bestemd is voor zodanig gebruik’. Bij de tweede delictsomschrijving moet alles wat na ‘opzettelijk’ volgt ook op het opzet zijn gericht. Zodanig gebruik slaat terug op de eerste variant van lid 2, namelijk het gebruiken als echt.

Let op: stel je vervalst een rijbewijs en je rijdt al tien jaar rond zonder dat je bent gecontroleerd. De HR vindt dat zolang je nog geen gebruik hebt gemaakt van de rijbewijs (dus controle door politie) je geen oogmerk hebt op het gebruiken in het echt van de valse rijbewijs.

Samenloop van lid 1 jo lid 2 van art. 225 Sr

Is het eendaadse samenloop als je een vals geschrift maakt en het gebruikt? Is er dan sprake van eenheid van plaats en tijd? Nee, want het zijn twee verschillende momenten, het moment van het maken en het moment van het gebruik. Zou er dan sprake kunnen zijn van een voortgezette handeling of meerdaadse samenloop? De twee kwalificaties of delicten moeten in hun strekking zeer verwant zijn en er moet sprake zijn van één ongeoorloofde wilsbesluit (geen probleem) en er mag niet teveel tijd verstreken zijn. Het hangt dus af van het laatste punt. Art. 56 lid 2 Sr gaat over een voortgezette handeling. Maar de wetgever heeft een steekje laten vallen. Toen art. 225 lid 2 Sr werd uitgebreid met de tweede delictsomschrijving, toen heeft de wetgever niet art. 56 Sr ook uitgebreid. Dit had wel moeten.

De artikelen 227a jo 227b Sr

Art. 227a Sr is de strafbaarstelling van mondelinge opgave van opzettelijk onjuiste gegevens, want art. 227a zegt ‘hij die anders dan door valsheid in geschrifte..’. Denk hierbij aan face tot face of via de telefoon. Dit artikel heeft dus helemaal geen samenloop met art. 225 Sr omdat het

daar om valsheid in geschrifte gaat en bij art. 227a Sr om 'anders dan in geschrifte'. Bij art. 227b Sr gaat het om 'hij die in strijd met hem bij .. opzettelijk nalaat de benodigde gegevens te verstrekken'. Hoe bewijs je dan dat je mondeling iets hebt gedaan? Dit kan eigenlijk alleen als het is opgenomen. Art. 227a komt dus heel weinig voor!